

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У М. ПЛЗЕНЬ
(ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI)**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Переяслав-Хмельницький – 2019

УДК 81'25:316.77
М58

Рекомендовано до друку вченою радою ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (протокол № 6 від 28 лютого 2019 року)

Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку : тези II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 15 березня 2019 року) / Гол. ред. К. І. Мізін; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2019. – 233 с. (Електронна книга).

Редакційна колегія: К.І. Мізін, д-р філол. наук, проф. (гол. ред.), Л.П. Летюча, канд. філол. наук, доц. (заст. гол. ред.), Н.В. Швець, канд. філол. наук (відп. ред.).

До збірника увійшли тези доповідей, які стали предметом обговорення учасників II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку» у м. Переяслав-Хмельницький 15 березня 2019 року. Тези конференції надруковані українською, російською, англійською, французькою мовами та розподілені у збірнику за секціями, що заявлені у програмі конференції.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects : the second International scientific and practical Internet conference proceedings (Pereiaslav-Khmelnytskyi, March 15, 2019) / Ed. by K.I. Mizin; SHEE «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University». – Pereiaslav-Khmelnytskyi, 2019. – 233 p. (Digital book).

This volume includes proceedings of the second International scientific and practical Internet conference «Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects», which took place in Pereiaslav-Khmelnytskyi on the 15th of March 2019. The proceedings are published in Ukrainian, Russian, English and French, they are grouped according to the conference workshops.

This book is presented for scholars, lecturers, post-graduate students and Philology students.

Відповідальність за достовірність викладених у публікаціях фактів, а також за можливі огріхи щодо технічного оформлення цих публікацій несуть їхні автори.

УДК 81'25:316.77
М58

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2019

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	8
<i>Безвесільна Н.</i> Parlons un peu de l'«Ecole de la ville de Kharkiv des romantiques»	8
<i>Бойко С.</i> Стратегії і тактики в інтернет-дискурсі	9
<i>Грись Д.</i> Лінгвокультурні особливості ввічливості в англomовному дискурсі ..	11
<i>Грись М.</i> Актуальні проблеми міжкультурної комунікації	13
<i>Деменчук О.</i> Семантична деривація лексики світлових коливань	14
<i>Довгопола Л.</i> Просторо-часова організація німецьких народних казок як відображення процесу концептуалізації дійсності	17
<i>Дуброва С.</i> Інтонаційні засоби вираження емоційності (на матеріалі роману Г. де Мопассана «Життя»).....	19
<i>Дудка І.</i> Фразеологічні одиниці німецької мови як відображення мовної картини світу	21
<i>Ковтун Н.</i> Міжкультурна комунікація у контексті нелінійності розвитку інформаційного суспільства.....	23
<i>Летюча Л.</i> Міжкультурна комунікація як чинник формування ергономікону м. Переяслав-Хмельницький.....	26
<i>Молодиченко В., Молодиченко Н.</i> Реалізація завдань міжкультурної комунікації у полікультурному середовищі.....	28
<i>Овсієнко Л.</i> Мова «Vong» – молодіжний сленг в німецькомовному інтернет-дискурсі	31
<i>Савчук В.</i> Провідна стратегія орієнтаційних жанрів у публічних зверненнях президентів США	32
<i>Савчук О.</i> Conceptualization of love feelings in modern English romance novels...	35
<i>Слуцький Я.</i> Основи підготовчого етапу міжкультурної взаємодії у процесі комунікативної адаптації іноземного студента.....	39
<i>Фоміна Г.</i> Проблема гендеру кризь призму української та німецької культури	41
СЕКЦІЯ №2. ПЕРЕКЛАД ЯК СПОСІБ І ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	43
<i>Бондаренко Р.</i> Особливості перекладу як різновиду міжмовної комунікації.....	43
<i>Горай М.</i> Переклад як спосіб розуміння культурної ідентичності в умовах міжкультурної комунікації	45
<i>Єрмоленко С.</i> Категорія лексичних слов'янізмів в аспекті перекладу: про один різновид мовного впливу на сприйняття дійсності.....	47
<i>Мучка М.</i> Переклад у міжкультурній комунікації	49
<i>Новіцька А.</i> Переклад як акт міжкультурної комунікації	52
<i>Чумак Т.</i> Перекладацька діяльність Станіслава Шевченка в українсько-польській міжкультурній комунікації.....	53
<i>Шахова О.</i> Translation as a form of intercultural communication	56
<i>Швець О.</i> Переклад як спосіб взаєморозуміння між представниками різних народів та культур	58

СЕКЦІЯ №3. ПРОБЛЕМИ РІЗНОЖАНРОВОЇ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	60
<i>Бикова О.</i> Структурні та змістовні характеристики пісенних текстів «Бітлз»... 60	60
<i>Заболотна Т.</i> Скорочення у англomовному медичному дискурсі..... 64	64
<i>Загріва В.</i> Особливості перекладу англomовних хремотонімів українською та російською мовами (на матеріалі серіалу «Once upon a Time» та «Game of Thrones»)..... 66	66
<i>Зосімова О., Дудченко О.</i> Translation of american cartoon characters' names into ukrainian	69
<i>Іваницька Н., Іваницька Н.</i> Категорія дієслівної лабільності у контрастивному вимірі	71
<i>Лисанець Ю.</i> Challenges of doctor-patient communication in the literary and medical discourse of the U.S. prose	74
<i>Мамедова А.</i> Особенности перевода немецких пословиц и поговорок в современном украинском языке	76
<i>Рейдало В.</i> Реалії в перекладі: на прикладі британської преси	77
<i>Тонконог Н.</i> Особливості вживання мовних засобів у рекламних слоганах..... 80	80
СЕКЦІЯ №4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ	82
<i>Бахмат Л., Носач О.</i> Translating abbreviations: challenges and solutions..... 82	82
<i>Вольський С.</i> До проблеми взаємодії культури і перекладу	84
<i>Головацька Ю.</i> Overview of localization as an issue in modern translation studies	87
<i>Дорофєєва М.</i> Информационная энтропия в синергетике перевода..... 88	88
<i>Кіпень О.</i> Збереження семантичної еквівалентності при перекладі інтернаціоналізмів..... 91	91
<i>Косович О.</i> Difficultés de traduction des pseudo-équivalents en ukrainien et en français..... 94	94
<i>Лой М.</i> Комунікативні чинники впливу визначення перекладацької стратегії	96
<i>Склярєнко О.</i> Concept «equivalence» in translation theory	97
<i>Шемуда М.</i> Системи машинного перекладу: переваги та недоліки	99
<i>Яременко Н.</i> Translating transportation terms from English into Ukrainian: problems and strategies	102
СЕКЦІЯ №5. ПИТАННЯ ХУДОЖНЬОГО Й ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ	104
<i>Береговенко Н.</i> Особливості перекладу англійських дієслів на означення руху (на матеріалі романів Дж. Роулінг «Гаррі Поттер»)..... 104	104
<i>Борисова Н.</i> Особливості українського перекладу оказіональних зоонімів та фітонімів в оповідях «Сказання з небезпечного королівства»	
<i>Дж. Р. Р. Толкіна</i> 107	107
<i>Василенко І.</i> Деякі зауваги щодо перекладу фахових текстів..... 110	110
<i>Гутнікова А.</i> Лексичні трансформації у статуті ООН..... 112	112
<i>Кикоть В.</i> Інтонаційна образність та переклад..... 114	114

Наталія Береговенко
(Білоцерківський національний аграрний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ
НА ОЗНАЧЕННЯ РУХУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ
ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР»)

Аналіз властивостей англійського дієслова в сучасних художніх творах свідчить, що провідна роль дієслова в системі текстотвірних засобів виходить із його особливої синтаксичної природи. Дієслово визначає, що собою будуть становити інші частини речення: зокрема, які іменники будуть супроводжувати дієслово, які відношення до нього будуть мати ці іменники та як їхня семантика буде залежати від семантики дієслова. Таким чином, в жанровому оформленні досліджуваних творів беруть участь не лише дієслова, але і слова інших частин мови, зокрема, іменники, які є залежним компонентом типової ядерної моделі [V] + [N]. Такі іменники виконують функцію уточнювальної художньої деталі [1, с.22].

Жанрова специфіка роману «Гаррі Поттер» зумовлює значну кількість синонімічних рядів дієслів руху, які в свою чергу найоб'єктивніше виражають додаткові смислові відтінки лексичних понять. Дієслова руху посідають чільне місце в лексиконі досліджуваних мов, найцентральніші позиції в структурі речення англійської та української мов.

Мовні одиниці на означення руху поділяють на три семантичні категорії: 1) *спосіб руху*, що виражений, як *ходьба, біг, стрибки, політ*; 2) *сфера руху*, що представлена, як *земля, повітря*; 3) *темп руху*, такий, як *нормальний, повільний та швидкий* [3, с. 7]. Кожна семантична категорія, характеризується такими ознаками, як: «*рух без допоміжних засобів пересування, самотійно*», та «*рух за допомогою засобів пересування*». Усю парадигму мовних одиниць на означення переміщення ми розділяємо на такі семантичні категорії дієслова на означення переміщення: *кроками, бігом, стрибками, польотом, за допомогою засобів пересування*.

Через значні відмінності між англійською та українською мовами, що найбільше виражаються в лексичних, граматичних та стилістичних особливостях, перекладач змушений використовувати різного роду трансформації, які дозволяють запобігти дослівного перекладу [2, с. 54]. Повна адекватність перекладу ґрунтується на врахуванні стилістичних особливостей оригіналу. Це означає, що при перекладі необхідно знайти замітники стилістичних засобів оригіналу. Однією з найпоширеніших перекладацьких трансформацій, що використовується для відтворення контекстуальних значень мовних одиниць на означення переміщення в просторі є трансформація заміни стилістичного забарвлення. У прикладі (1) англійське дієслово *'d come* (*прийшов, приїхав*) передане, як стилістично забарвлене «*приперлися*» (*прийти куди-небудь (несхвально)*). Приклад (2) демонструє заміну лексичної одиниці

came skidding (прийшов плавно рухаючись) на український відповідник «*ввалився*» (зайти куди-небудь важкою ногою). Дієслово «*ввалився*» є елементом розмовної лексики, натомість у першотворі всі компоненти речення є експресивно нейтральним. Отже, проглядається тенденція до залучення стилістичної трансформації, внаслідок якої нейтральний вираз набуває стилістичного забарвлення. Так, у прикладі (3) дієслово *came* (прийти, приїхати) замінюється на стилістично забарвлене «*вигулькнув*» (раптово з'явитися звідки-небудь). Наприклад:

(1) «*He was furious they'd come onto the grounds.*» [Stone, p. 80] – «Він аж кипів, що вони туди *приперлися*.» [Камінь, с. 102]

(2) «*There was a crash behind them and uncle Vernon came skidding into the room.*» [Chamber, p. 25.] – «Ззаду щось грюкнуло і до кімнати *ввалився* дядько Вернон.» [Кімната, с. 34]

(3) «*And from behind the six large figures before them came a seventh.*» [Prisoner, p. 49] – «*I тут з-поза спин шести кременних постатей вигулькнув сьомий.*» [В'язень, с. 58]

Часто, задля того, щоб адаптувати текст першотвору до норм цільової мови, застосовується комплексна трансформація. Наприклад:

(4) «*He urged his broom through the turbulent air, staring in every direction for the snitch, avoiding a bludger, ducking beneath Diggory, who was streaking in the opposite direction.*» [Prisoner, p. 78] – «Він *рішуче злетів* у розбурхане небо, шукаючи очима снич. Старався уникати бладжерів і Дітторі, коли той *мчав* назустріч.» [В'язень, с. 81]

(5) «*He turned, intending to head back toward the middle of the field*» [Prisoner, p. 79] – «Він розвернувся, щоб знову *помчати* на середину поля» [В'язень, с. 82].

Перекладач застосовує членування речення оригіналу, що полегшило сприйняття інформації. До того ж використано заміну англійського словосполучення *urged his broom* (спрямовував свою мітлу) на дієслово руху «*злетів*» (летячи, піднявся в повітря) в українській мові. У перекладі слідуючої пари дієслів: *was streaking* (промайнув) – *мчав* (дуже швидко переміщався в повітрі) збережена повна еквівалентність. У прикладі (5) так само замінюється значення дієслова. Так, у перекладі зміст фразового дієслова *to head back* (перегороджувати (шлях)) переданий за допомогою дієслова «*помчати*» (почати пересуватися, переміщатися з великою швидкістю).

Також у нашому дослідженні крім вище зазначених перекладацьких трансформацій можна спостерігати вживання інших лексико-граматичних трансформацій, як-от: перестановка слів, додавання, вилучення, модуляція. У прикладі (6) дієслово *'d been running* (біг, мчав) передається стилістично забарвленим відповідником «*дремнув*» (дуже швидко, реучко побігти, втекти). Так, при перекладі було вилучено частину речення, яка пояснювала спосіб пересування: *as fast as he could in the opposite direction* (настільки швидко, як він міг у протилежному напрямку), у друготворі ця втрата компенсується заміною стилістичного забарвлення дієслова.

(6) «*Snape's upper lip was curling. Harry wondered why Lockhart was still smiling, if Snape had been looking at him like that he'd been running as fast as he could in the opposite direction.*» [Chamber, p. 84] – «*Верхня губа у Снейпа аж задерлася, і Гаррі дивувався, чому Локарт і досі усміхається: якби Снейп подивився так на нього, він би уже давно дременував.*» [Кімната, с. 93]

При перекладі прикладу (7) застосовано додавання словосполучення «*кинувся навтьоки*» (*втекти, врятуватися втечею*), також відбулася заміна стилістичного забарвлення.

(7) «*Ron bellowed as Crookshanks's claws ripped his pajamas and Scabbers attempted a wild escape over his shoulder.*» [Prisoner, с. 99] – «*Криволапикові пазурі вп'ялися в його піжаму, Скеберс кинувся навтьоки і стрибнув Ронови на плече.*» [В'язень, с. 115]

Отже, дієслова руху є невід'ємною домінантною частиною мови художнього твору. У лексичному змісті цих мовних одиниць, крім загальної ідеї переміщення, виражені основні його семні ознаки: спосіб, швидкість, середовище, початкова, чи кінцева фази та ін. Група дієслів руху – це одна з семантично найбагатших та найрізноманітніших у межах дієслова як частини мови. Найбільшим ступенем диференціації характеризуються дієслова, які передають переміщення на суші [4, с. 5]. Так, Дж. Роулінг надає перевагу дієсловам швидкого руху, їх повторюваність невисока, а різноманіття вражає. Дієслова що передають рух у повітрі та у (на) воді, є менш чисельними у кількісному відношенні, що пояснюється частотністю самих змальованих дій у романі.

ЛІТЕРАТУРА

1. ИБРАГИМОВА, В.Л. (1975): *Семантическое поле глаголов движения в современном русском языке*: автореф. дис. ... канд. филол. наук.: 10. 02. 01. Уфа.
2. КАРАБАН, В.І. (2003): *Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову*. В.: Нова Книга.
3. КУЗНЕЦОВА, А.И. (1963): *Смысловые отношения и их исторические изменения в лексико-семантической группе глаголов движения русского языка*: автореф. дис. ... филол. наук: 02. 10. 08. М.
4. ЛЕСЮК, М.П. (1982): *Словообразовательные гнезда корней со значением движения в современном украинском языке* : автореф. дис. ... канд. филол. наук.: 10. 03. 09. К. 24 с.
5. РОЛІНГ, Дж.К. (2002): *Гаррі Поттер і філософський камінь*. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
6. РОЛІНГ, Дж.К. (1998): *Гаррі Поттер і таємна кімната*. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
7. РОЛІНГ, Дж.К. (1999): *Гаррі Поттер і в'язень Азкабану*. К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА.
8. ROWLING, J.K. (1997): *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. U.S.A.: Scholastic Publishing.

9. ROWLING, J.K. (1998): *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. U.S.A.: Scholastic Publishing.

10. ROWLING, J.K. (1999): *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*. U.S.A.: Scholastic Publishing.

Наталія Борисова
(ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»)

**ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ
ОКАЗІОНАЛЬНИХ ЗООНІМІВ ТА ФІТОНІМІВ В ОПОВІДЯХ
«СКАЗАННЯ З НЕБЕЗПЕЧНОГО КОРОЛІВСТВА»
ДЖ.Р.Р. ТОЛКІНА**

Пристрасть до вивчення існуючих мов і до побудови нових Дж.Р.Р. Толкін проніс через все життя. Іще в дитинстві він разом із друзями вигадав кілька мов, щоб спілкуватися між собою. Його справедливо називають поліглотом, він знав кілька десятків мов. Нові мови створював, виходячи з уявлення про евфонію, красу звучання слів [3, с. 24].

До створення мов професор Дж.Р.Р. Толкін ставився виключно як філолог, вигадував певний псевдоісторичний фон, виводив сконструйовані слова з попередньовідомих, стежив, до яких змін словоформ вони призведуть, тобто вигадував okazіоналізми. Вважаємо за доречність подати значення okazіоналізму.

У «Лінгвістичній енциклопедії» О.О. Селіванової зазначено: «**Оказіоналізм** (від лат. *occasionalis* – випадковий) – мовні одиниці, які відносяться до складу стилістичних неологізмів, створені в ідіостилі певних авторів текстів і не набули поширення. Оказіоналізми (О.) увиразнюють індивідуально-авторське мовлення, надають йому експресивності, емотивної забарвленості, образності, іноді служать способом створення концепту художнього твору. О. нерідко створюються за нетрадиційними словотвірними зразками і з порушенням мовних норм, що згодом може привести до розширення способів словотвору та словотвірних типів у літературній мові, хоч це відбувається зрідка. Деякі О. входять до літературної мови й залишаються єдиними позначеннями відповідних понять» [1, с. 510].

Ономастика – це наука, яка вивчає сукупність власних імен об'єктів. До поля її вивчення належать зооніми та фітоніми. Художній переклад є складним процесом, тому що при перекладі значущих назв постають проблеми встановлення значення складових коренів, вибір: передання змісту чи збереження форми, можливість їх передання за допомогою змішаного варіанту.

Дж.Р.Р. Толкін у «Роверандомі» часто згадує фантастичних тварин, тобто застосовує зооніми:

*People said that strangethings came there, sometimes even in the afternoon; and by the evening the place was full of **mermen** and **mermaidens**, not to speak of the*